

SÜNİ İNTELLEKTİN İNNOVASIYA PROSESLƏRİNƏ TƏSİRİ

Xülasə

Son illərdə süni intellekt texnologiyaları innovasiya idarəçiliyinin məzmununu köklü şəkildə dəyişdirən transformativ qüvvə kimi çıxış edir. Müəssisələrdə verilənlərin intellektual emalı, avtomatlaşdırılmış qərarvermə alqoritmləri və öyrənmə qabiliyyətinə malik sistemlər yeni məhsulların dizaynından tutmuş, xidmət modellərinin optimallaşdırılmasına qədər geniş sahələrdə yenilik potensialını artırır. Süni intellekt analitik düşüncəni gücləndirir, təşkilatların çevik reaksiya verməsinə, strategiyaların daha dəqiq planlanmasına və resursların səmərəli bölüşdürülməsinə şərait yaradır. Eyni zamanda texnoloji adaptasiya, işçi bacarıqlarının dəyişməsi və institusional müqavimət kimi çətinliklər də üzə çıxır [8, s-35]. Tədqiqatın məqsədi süni intellektin innovasiya proseslərinə təsir istiqamətlərini araşdırmaq, yaradılan dəyəri və idarəetmə mexanizmlərini təhlil etməkdir. Analiz göstərir ki, Sİ-nin düzgün tətbiqi innovasiya mədəniyyətinin formalaşmasını sürətləndirir, rəqabət qabiliyyətini yüksəldir və müəssisələrin strateji sabitliyini gücləndirir. Bu isə idarəetmə modellərinin yenilənməsi, insan kapitalının inkişafına sərmayə qoyuluşu və liderlik yanaşmalarının transformasiyasını zəruri edir.

Açar sözlər: Süni intellekt, İnnovasiya idarəçiliyi, Rəqəmsal transformasiya, Texnoloji uyğunlaşma, İnnovasiya nəticəliliyi.

The impact of artificial intelligence on innovation processes

Abstract

In recent years, artificial intelligence technologies have emerged as a transformative force fundamentally reshaping the content of innovation management. The intelligent processing of data within enterprises, automated decision-making algorithms, and learning-capable systems enhance innovation potential across a wide spectrum from new product design to the optimization of service models. Artificial intelligence strengthens analytical thinking, enabling organizations to respond more agilely, plan strategies with greater precision, and allocate resources efficiently. At the same time, challenges such as technological adaptation, changes in workforce skills, and institutional resistance also arise. The purpose of this research is to examine the directions of AI's influence on innovation processes, and to analyze the value it creates and the corresponding managerial mechanisms. The analysis shows that the proper application of AI accelerates the formation of an innovation culture, enhances competitiveness, and reinforces the strategic stability of enterprises. This, in turn, necessitates the renewal of management models, investment in human capital development, and the transformation of leadership approaches.

Keywords: Artificial Intelligence, Innovation Management, Digital Transformation, Technological Adaptation, Innovation Effectiveness

Giriş

Son onillikdə süni intellekt (Sİ) texnologiyaları innovasiya idarəçiliyinin mahiyyətini dəyişdirən ən mühüm transformasiya qüvvələrindən birinə çevrilmişdir. Rəqəmsallaşma, böyük verilənlərin analizi, avtomatlaşdırılmış qərarvermə və maşın öyrənməsi kimi texnologiyaların

sürətli inkişafı müəssisələrin strateji planlaşdırma, məhsul inkişafı və xidmət modellərinin optimallaşdırılması proseslərinə birbaşa təsir göstərir. İnnovasiya fəaliyyəti ənənəvi olaraq insan təcrübəsinə, yaradıcılığa və analitik düşüncəyə əsaslanmışdırsa, hazırda Sİ bu funksiyaları tamamlayan, sürətləndirən və bəzən də əvəz edən yeni idarəetmə əmsallarını formalaşdırır. Süni intellektin tətbiqi müəssisələrdə çevik idarəetmə, resursların daha səmərəli bölüşdürülməsi, müştəri təcrübəsinin fərdiləşdirilməsi və innovasiya mədəniyyətinin güclənməsi kimi üstünlüklər yaradır. Bununla yanaşı, texnoloji adaptasiya problemləri, əmək bazarında bacarıqların dəyişməsi, etik risklər və institusional müqavimət kimi çağırışlar da meydana çıxır. Bu kontekstdə Sİ-nin innovasiya proseslərinə təsir mexanizmlərinin təhlili həm nəzəri, həm də praktiki müstəvidə aktuallıq kəsb edir. Araşdırmanın məqsədi süni intellektin innovasiya idarəçiliyi sistemində inteqrasiyasını, yaratdığı dəyəri, təşkilati dəyişiklikləri və strateji nəticələri müəyyənləşdirməkdir. Mövzunun öyrənilməsi müəssisələrin rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsində, idarəetmə modellərinin yenidən formalaşdırılmasında və insan kapitalının inkişafında Sİ-nin rolunun aydınlaşdırılmasına imkan verir.

Tədqiqat

Son zamanlar dünya miqyasında süni intellekt sistemlərinin müxtəlif sahələrdə tətbiqi fiziki və hüquqi şəxslərə sosial-iqtisadi üstünlüklər qazandırmışdır. Buna görə də bir çox dövlətlər süni intellekt sahəsi üzrə ayrıca strategiyalar qəbul etmişlər və onların icrası həyata keçirilməkdədir [2, s-3]. Süni intellekt (Sİ) innovasiya idarəçiliyinə çoxsəviyyəli təsir göstərən kompleks mexanizmə malikdir. Bu mexanizm yalnız texnoloji tətbiqlərlə məhdudlaşmır, həm də təşkilati davranış, strateji düşüncə və resurs idarəçiliyi kimi sahələrdə köklü dəyişikliklər yaratmaq potensialına sahibdir. İlk mərhələdə verilənlərin analizi, avtomatlaşdırılmış qərarvermə və öyrənən sistemlər kimi funksional elementlər müəssisənin informasiya bazasını gücləndirir, biliklərin idarə olunmasını təkmilləşdirir və idarəetmədə operativliyi artırır. Süni intellektin bu xüsusiyyətləri faktiki olaraq informasiyanın sadəcə toplanması deyil, həm də onun mənalandırılması və qərarvermə proseslərinə çevik şəkildə inteqrasiya olunması ilə nəticələnir [7, s-115]. Bu elementlər innovasiya proseslərinin mərkəzinə yerləşərək yeni məhsulların daha sürətlə dizayn edilməsinə, xidmət modellərinin fərdiləşdirilməsinə, əməliyyat risklərinin azalmasına və strateji sabitliyin güclənməsinə şərait yaradır. Süni intellekt əsaslı modellər bazar tendensiyalarını daha erkən aşkar edir, müəssisələrə çevik reaksiya vermək imkanı yaradır və strateji qərarların obyektivliyini artırır. Bununla yanaşı, Sİ əməkdaşların bacarıqlarının dəyişməsinə və təşkilati mədəniyyətin transformasiyasını zəruri edir ki, bu da insan kapitalı və liderlik yanaşmalarının yenidən qurulmasını tələb edir. Nəticə etibarilə, süni intellektin innovasiya idarəçiliyi sistemində inteqrasiyası müəssisələr üçün yalnız texnoloji üstünlük deyil, həm də institusional yenilənmə və rəqabət mühitində fərqləndirici dəyər mənbəyidir. Bu transformativ təsir innovasiya mədəniyyətinin formalaşmasını sürətləndirir, qərarvermə keyfiyyətini yüksəldir və uzunmüddətli rəqabət üstünlüyü əldə etməyə imkan verir.

Nəticə

Süni intellekt innovasiya idarəçiliyi sistemində transformativ qüvvə kimi çıxış edir və müəssisələrin fəaliyyət modelini çoxsəviyyəli şəkildə dəyişir. Verilənlərin intellektual emalı, avtomatlaşdırılmış qərarvermə və analitik modellər innovasiya proseslərinin sürətini artırır, informasiyanın keyfiyyətini yaxşılaşdırır və idarəetmədə çevikliyi təmin edir. Süni intellektin tətbiqi yeni məhsul və xidmətlərin daha səmərəli dizayn olunmasına, fərdiləşdirilmiş biznes modellərinin formalaşmasına və strateji sabitliyin güclənməsinə gətirib çıxarır. Bununla yanaşı, texnoloji adaptasiya, bacarıqların yenilənməsi və təşkilati mədəniyyətin transformasiyası kimi

proseslər süni intellektin uğurlu inteqrasiyası üçün əsas şərtlərdir. Nəticə etibarilə, müəssisələr üçün rəqabət üstünlüyünün əldə olunması yalnız texnologiyanın tətbiqindən deyil, həm də idarəetmə yanaşmalarının yenilənməsindən və insan kapitalının inkişafından asılıdır.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Abbasov, İ. M., & Sadıqov, R. F. (2013). Menecment (dərs vəsaiti). Bakı, 205 s.
2. Azərbaycan Respublikasının 2025–2028-ci illər üçün Süni İntellekt Strategiyası. (2025). Bakı, 24 s.
3. https://static.president.az/upload/Files/2025/03/19/5a0fb1886a7316cb1b95458f366c1bd6_3415396.pdf.
4. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi. (2021). Rəqəmsal transformasiya strategiyası. Bakı, 25 s.
5. Ələkbərov, Ə. H., & İbrahimov, F. V. (2004). Menecment. Bakı: Çarşıoğlu, 468 s.
6. Hüseynova, A. D. (2024). Yeni nəsill iqtisadiyyat: rəqəmsallaşma və inkişaf. Bakı: Elm, 379 s.
7. İmamverdiyev, Y. N. (2025). Blokçeyn texnologiyaları. Bakı: Mühazirələr, 124 s.
8. Qasımlı, V., Talıbova, M., Quliyeva, G., Museyibov, A., Mirzəyev, F., Qədəşov, A., & Əhmədova, G. (2023). Rəqəmsal iqtisadiyyat: Dərslik. Bakı: Elm, 264 s.
9. Süni intellekt: nəzəriyyədən praktikaya. Beynəlxalq elmi konfransın materialları. Naxçıvan, 2024, 441 s.